

"מוות לצה"ל": קריאה לפירוק ואחריות על פשעים בעזה

ביום שבת, 28 ביוני 2025, הדואט הפאנק בוב וילאן הוביל קריאות של "מוות לצה"ל" במהלך הופעתו בפסטיבל גלסטונברי. הקריאה עוררה גינוי נרחב מצד פוליטיקאים וקבוצות לובי פרו-ישראליות, שתיארו אותה כהסתה לאלימות. עם זאת, פרשנות זו מעוותת את כוונת הקריאה. מאמר זה טוען כי יש להבין את הקריאה כדרישה לגיטימית ודחופה מבחינה מוסרית לפירוק צבא ההגנה לישראל (צה"ל) כמוסד ולהביא לדין את האחראים לפשעי מלחמה, פשעים נגד האנושות ומעשים שעשויים להיחשב כרצח עם, בהתאם לחוק הבינלאומי.

היקף ואופי הזוועות

היקף ההרס ואובדן החיים בעזה מאז 7 באוקטובר 2023 הוא עצום. משרד הבריאות בעזה מדווח על למעלה מ-62,000 מקרי מוות ישירים מאומתים, בעוד הערכות רחבות יותר צופות סך כולל של כ-500,000 קורבנות כאשר לוקחים בחשבון מקרי מוות עקיפים כתוצאה מרעב, קריסת מערכת הבריאות ואנשים שלא נספרו, שייתכן ונקברו תחת ההריסות. מחקר של **The Lancet** משנת 2024 חזה עד 186,000 מקרי מוות עקיפים, ומחקר של הרווארד הדגיש 377,000 נעדרים. הצהרות מדיניות ישראליות המתייחסות לתוכניות להעביר 1.8 מיליון מתוך 2.3 מיליון תושבי עזה לפני המלחמה מרמזות על הפחתה דרסטית באוכלוסייה. נתוני לווין (Statista, יוני 2025) מראים כי 70% מהמבנים ניזוקו או נהרסו, 75% אינם ראויים למגורים וחצי הפכו לעיי חורבות. ההרס של תשתיות – כולל בתי חולים, מתקני מים ומערכות ביוב – יחד עם פציעתם של 25,000 אנשים, רבים מהם ילדים, עומד בקריטריונים מרובים של אמנת רצח העם: הרג המוני, גרימת נזק חמור, הרס תנאי חיים חיוניים, מניעת לידות דרך קריסה סביבתית ורפואית, וגירוש כפוי.

תוצאות אלו נובעות ממדיניות מכוונת של ממשלת ישראל. ראש הממשלה נתניהו פיקח על מבצעים צבאיים; שר האוצר סמוטריץ' חסם סיוע הומניטרי; שר הביטחון גלנט יזם את המצור על "חיות אנושיות"; ושר החוץ כץ תמך בצעדים הרסניים. צה"ל לא רק ביצע פקודות אלא גם חגג את מעשיו. חקירות של **הארץ** ו-**Fathom** חשפו יחידות מבצעים פסיכולוגיים של צה"ל שמפיצות תוכן גרפי של קורבנות פלסטינים עם כיתובים משפילים דרך ערוצים לא רשמיים. מעשים אלה משקפים לא התנהגות בלתי הולמת מבודדת, אלא תרבות מערכתית של חסינות ואלימות.

פרשנות הקריאה: דרישה פוליטית ומשפטית

הקריאה "מוות לצה"ל", שהדהדה בקרב קהל גדול בגלסטונברי, אינה קריאה מילולית לאלימות נגד חיילים בודדים. במקום זאת, היא מבטאת דרישה לפירוק מוסד שהיה מעורב באופן שיטתי בהתנהגות המפרה את החוק ההומניטרי הבינלאומי. פרשנות זו עולה בקנה אחד עם תקדימים היסטוריים, כמו ההחלטה של בעלות הברית לפרק את הוורמאכט הנאצי לאחר מלחמת העולם השנייה.

קריאות לפירוק צבאות המעורבים בזוועות המוניות אינן חדשות. קריאה זו מסמלת את הצורך המוסרי והמשפטי לסיים את היכולת המבצעית של צה"ל ולהטיל אחריות על יחידים הנושאים באחריות אישית להפרות – כולל מפקדים צבאיים, מנהיגים פוליטיים וחיילים שהשתתפו או אפשרו מעשים בלתי חוקיים. היא משקפת דחייה סמלית ופוליטית של כוח צבאי שפועל, כפי שהוא מורכב כיום, מחוץ לגבולות החוק והאנושיות.

הקשר המשפטי: כיבוש, לא מלחמה

סעיף 51 של מגילת האו"ם מאפשר הגנה עצמית בתגובה להתקפות חמושות של מדינות, הוראה שאינה רלוונטית כאן. עזה אינה מוכרת על ידי ישראל או רוב הקהילה הבינלאומית כמדינה ריבונית, וחמאס נחשב לשחקן לא-מדינתי. על פי החוק הבינלאומי, ישראל נותרת הכוח הכובש בעזה, מחויבת לאמנת ז'נבה הרביעית (1949), המגבילה את השימוש בכוח צבאי נגד האוכלוסייה הכבושה.

פעולות צבאיות כגון מצורים, הפצצות ומיקוד בתשתיות אזרחיות חורגות מהמסגרת של פעילות משטרתית לגיטימית לפי סעיף 27 של האמנה. היקף התגובה – כ-500,000 מקרי מוות משוערים בעזה לעומת 1,200 קורבנות ישראלים ב-7 באוקטובר 2023 – מראה שימוש בלתי מידתי ובלתי חוקי בכוח. הקשר זה מחזק את הטענה כי התנהלותה של ישראל אינה עומדת בסף המשפטי להגנה עצמית, אלא מהווה כיבוש לא חוקי ומעשים שעשויים להיחשב כרצח עם.

תקדים היסטורי: נירנברג ואחריות אישית

משפטי נירנברג קבעו כי ציות לפקודות אינו פוטר יחידים מאחריות לפשעי מלחמה או רצח עם. אמנת לונדון ועקרון נירנברג הרביעי מאשרים את החובה לסרב לפקודות בלתי חוקיות. עקרונות אלה תומכים בקודים צבאיים ברחבי העולם, כולל המסגרת האתית של צה"ל עצמו, המחייבת חיילים לסרב לפקודות בלתי חוקיות.

מסמכים שהופצו על ידי עורך הדין הבינלאומי איתי אפשטיין מראים כי מחוקקים ישראלים הורו על הרס תשתיות אזרחיות ומניעת צרכים חיוניים, הנחיות שהן בבירור בלתי חוקיות. ביצוע מדיניות זו על ידי צה"ל – יחד עם התרברבות ורטוריקה חגיגית ברשתות החברתיות – מראה השתתפות מודעת ומכוונת. מעשים אלה משקפים את סוגי העבירות שהועמדו לדין לאחר מלחמת העולם השנייה ומדגישים את הצורך באחריות אישית.

הציווי המוסרי לפירוק

למרות צעדים זמניים שהוציא בית הדין הבינלאומי לצדק בינואר 2024 והחקירה המתמשכת של בית הדין הפלילי הבינלאומי, המנגנונים הבינלאומיים לא הצליחו עד כה למנוע סבל המוני. מספר ההרוגים המשוער וההרס בעזה דורשים פעולה נחרצת: פירוק צה"ל בצורתו הנוכחית והעמדה לדין של יחידים בכל הרמות שביצעו או אפשרו פשעים.

זו אינה קריאה לנקמה, אלא לצדק. פירוק מוסד המאפשר פשעי מלחמה יחזק את הסדר המשפטי הבינלאומי וירתיע זוועות עתידיות. התרבות הפנימית של צה"ל – כפי שמעידות חגיגות פומביות של הרס – מדגישה את הדחיפות של פירוק מוסדי ושיקום תחת נורמות משפטיות ואתיות.

התמודדות עם צביעות בסטנדרטים רטוריים

תיאור הקריאה בגלסטונברי כהסתה, תוך סובלנות כלפי דיבורי שנאה מפורשים הרבה יותר מצד פקידים ואזרחים ישראלים, חושף סטנדרט כפול. מאז 2021 לפחות, במהלך צעדות יום ירושלים, המונים, כולל דמויות ממשלתיות כמו איתמר בן גביר, קראו "מוות לערבים", סיסמה המלווה בתקיפות פיזיות של פלסטינים. ביטויי שנאה אתנית אלה מנורמלים במידה רבה בשיח הציבורי הישראלי.

לעומת זאת, הקריאה בגלסטונברי מכוונת למוסד צבאי, לא לקבוצה אתנית או דתית, וקוראת לפירוק בשל מעורבותו בזוועות המוניות. להשוות זאת להסתה לאלימות משמעו לעוות את תוכנה וכוונתה תוך התעלמות מרטוריקה מפורשת ומסוכנת יותר המתקבלת בסובלנות במקומות אחרים.

ציפייה לטיעונים נגדיים

חלקם עשויים לטעון כי פעולותיה של ישראל הן תגובות הגנתיות להתקפות חמאס. עם זאת, על פי החוק הבינלאומי, לכוחות כובשים אין זכות להפעיל הגנה עצמית באותו אופן כמו למדינות ריבוניות. ההשפעה הבלתי מידתית, מיקוד באזרחים וחגיגה מתועדת של אלימות מבטלות טענות להגנה לגיטימית.

אחרים עשויים להזהיר מפני חוסר יציבות פוליטית כתוצאה מפירוק צה"ל. אך ההיסטוריה מראה כי סובלנות כלפי חסינות מובילה לחוסר יציבות עמוק יותר ולזוועות נוספות. כמו בתגובה המאוחרת של בעלות הברית לשואה, חוסר מעש מול רצח עם הופך לכישלון מוסרי והיסטורי.

מסקנה

האירועים בעזה מייצגים את אחת המשברים ההומניטריים והמשפטיים החמורים ביותר של המאה ה-21. עם כ-500,000 מקרי מוות משוערים, פעולות צה"ל – שאושרו על ידי מנהיגים כמו נתניהו, סמוטריץ', גלנט וכך – חצו את הסף של זוועות שיטתיות. יש להבין את הקריאה "מוות לצה"ל" לא כקריאה לאלימות, אלא כדרישה פוליטית ומשפטית לפירוק מוסד צבאי המעורב בפשעים נגד האנושות וברצח עם.

הקהילה הבינלאומית חייבת לפעול בנחישות: לפרק את צה"ל בצורתו הנוכחית ולהטיל אחריות על כל היחידים, ממפקדים ועד מנהיגים פוליטיים, עם אחריות מוכחת לפשעים אלה. פעולה זו תחזק את העיקרון ששום כוח צבאי אינו יכול לפעול בחסינות ותשמר את מורשת נירנברג, שבה הצדק ניצח לא דרך שתיקה, אלא דרך אחריות.